

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2024.68.325-334>

УДК 727.14, 727.15

Осичанський Віктор Володимирович,

аспірант кафедри архітектурного проектування цивільних будівель і споруд

Київського національного університету будівництва і архітектури

osychanskyi_vv@knuba.edu.ua

<https://orcid.org/0009-0009-1645-6946>

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ СИСТЕМИ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація: в публікації розглянуті перспективи розвитку основних аспектів реформування законодавчої та нормативної бази України спеціальних закладів дошкільної освіти, яка потребує модернізації, щодо потреб дитячих інклюзивних груп. Визначено чотири основні аспекти: нормативно-правовий, фінансово-економічний, архітектурно-планувальний та соціокультурний. За даними Міністерства освіти і науки України, станом на 2020 рік функціонує 101 спеціальний заклад дошкільної освіти, але багатьом з них бракує комфортності та інклюзивності. Також, виявлені основні проблеми, які стають на заваді введення необхідних змін: недостатня кількість закладів, невідповідність їх планування та відсутність можливостей для інклюзивної освіти. Рекомендації включають збільшення фінансування, модернізацію інфраструктури та впровадження інклюзивної освіти.

Ключові слова: архітектурно-планувальна організація; спеціальні заклади дошкільної освіти; інклюзивні групи; інклюзивна освіта; інфраструктура.

Постановка проблеми. Спеціальні заклади дошкільної освіти (СЗДО) є важливою складовою системи освіти осіб з особливими потребами в Україні. Вони забезпечують раннє виявлення, діагностику, корекцію та підготовку дітей з різними порушеннями розвитку до навчання в загальноосвітніх школах. Однак існуюча система спеціальної дошкільної освіти потребує суттєвого удосконалення та модернізації, зокрема в аспекті архітектурно-планувальної організації спеціальних закладів. Актуальність дослідження обумовлена тим, що в Україні недостатньо розроблені теоретичні та практичні засади проектування та будівництва СЗДО, які б враховували специфіку їх функціонування, потреби та можливості дітей з особливими потребами, вимоги до доступності, комфортності, безпеки, естетики та енергоефективності. Відсутність науково обґрунтованих рекомендацій щодо архітектурно-планувальної організації СЗДО призводить до низької якості освітнього середовища, несприятливого впливу на

психофізичний розвиток дітей, незадовільного рівня їх соціальної адаптації та інтеграції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наведені аспекти перспектив розвитку архітектурно-планувальної організації СЗДО на території України – спираються як на власні дослідження [15], так і на: нормативно-законодавчу базу [1] та [3-6], аналітичні дані [7] та [13], дослідження інших авторів [2], [8-12] та [14].

Метою публікації є аналіз перспектив розвитку в Україні системи архітектурно-планувальної організації СЗДО.

Основна частина. Спеціальна освіта - це освіта, яка враховує особливості розвитку та потреби дітей з особливими освітніми потребами (ООП) [1]. Спеціальна освіта має на меті забезпечити дітям з ООП рівні можливості та умови для отримання якісної освіти, соціальної адаптації та інтеграції в суспільство. Спеціальна освіта в Україні має довгу історію, яка почалася ще в кінці XIX - початку XX століття, коли були створені перші спеціальні заклади для дітей з вадами слуху, зору, мови, розумового розвитку тощо [2]. З того часу система спеціальної освіти пройшла різні етапи розвитку, пов'язані з політичними, соціальними та економічними змінами в країні. На сучасному етапі спеціальна освіта в Україні зазнає реформування, спрямованого на її інтеграцію в загальну освітню систему, впровадження принципів інклюзивної освіти та підвищення якості освітніх послуг для дітей з ООП [3-6].

Одним з важливих аспектів розвитку спеціальної освіти є архітектурно-планувальна організація спеціальних закладів дошкільної освіти, які є першим етапом освітнього процесу для дітей з ООП [12]. Архітектурно-планувальна організація спеціальних закладів дошкільної освіти включає в себе визначення функціональних зон, просторових відношень, параметрів приміщень, обладнання, меблів, дизайну, освітлення, вентиляції, безпеки тощо. Архітектурно-планувальна організація спеціальних закладів дошкільної освіти повинна враховувати специфіку психофізичного розвитку дітей з ООП, їх індивідуальні та групові потреби, особливості навчально-виховного процесу, вимоги до комфорту, здоров'я та безпеки дітей та персоналу.

В умовах сучасного суспільства, яке характеризується динамічними змінами, глобалізацією, інформатизацією, демократизацією, різноманітністю та інклюзивністю, система архітектурно-планувальної організації спеціальних закладів дошкільної освіти в Україні потребує модернізації та адаптації до нових вимог та викликів [9]. Для цього необхідно врахувати наступні аспекти:

1) **Нормативно-правовий** – розроблення та прийняття нових нормативних документів, які визначатимуть основні принципи, цілі, завдання, функції, структуру, типологію, параметри, критерії, індикатори, методи та механізми

системи архітектурно-планувальної організації спеціальних закладів дошкільної освіти в Україні [15]. Такі документи повинні бути узгоджені з міжнародними стандартами та рекомендаціями, відображати сучасні підходи та тенденції, забезпечувати гнучкість та адаптивність системи до різних умов та потреб.

2) **Фінансово-економічний** – збільшення рівня фінансування та матеріально-технічного забезпечення спеціальних закладів дошкільної освіти, забезпечити їх рівномірне розподілення по території країни, враховуючи регіональні особливості та потреби [15]. Також необхідно стимулювати приватні інвестиції, спонсорство, благодійність, соціальне підприємництво, грантову діяльність тощо у сфері спеціальної освіти. Крім того, необхідно оптимізувати витрати та підвищити ефективність використання ресурсів, впроваджуючи енергоефективні та екологічні технології, застосовуючи принципи економії простору, використовуючи модульні та мобільні конструкції тощо .

3) **Архітектурно-планувальний** – вдосконалення архітектурної форми, функціональну структуру, просторову організацію, технічне обладнання, естетичні характеристики спеціальних закладів дошкільної освіти, враховуючи специфіку та індивідуальність дітей з особливими потребами, їхні психофізичні, соціальні, культурні, емоційні та інші потреби [15]. Також необхідно забезпечити відповідність архітектурно-планувальної організації спеціальних закладів дошкільної освіти сучасним педагогічним концепціям та технологіям, таким як інклюзивна освіта, індивідуалізація та диференціація навчання, інтерактивність та групова взаємодія, ігрові та ситуативні методи, інформаційно-комунікаційні технології тощо.

4) **Соціально-культурний** – сприяння створенню позитивного іміджу спеціальних закладів дошкільної освіти в суспільстві, підвищенню їхнього престижу та авторитету, формуванню толерантного та дружнього ставлення до дітей з особливими потребами, їхньої інтеграції та соціалізації [15]. Також необхідно забезпечити взаємодію та співпрацю спеціальних закладів дошкільної освіти з іншими суб'єктами освітнього процесу, такими як батьки, педагоги, психологи, медики, соціальні працівники, представники громадських організацій, місцевої влади, наукових установ тощо.

За даними Міністерства освіти і науки України, станом на 1 січня 2020 року в Україні функціонувало 101 спеціальний заклад дошкільної освіти, в яких навчалося 10 785 дітей з ООП [7]. Більшість спеціальних закладів дошкільної освіти були створені в 70-80-х роках минулого століття на базі існуючих будівель загальноосвітніх шкіл, дитячих садків, лікарень тощо. Така ситуація призвела до того, що багато спеціальних закладів дошкільної освіти не відповідають сучасним вимогам до архітектурно-планувальної організації, обладнання, дизайну, комфорту та безпеки [13]. Серед основних проблем, які спостерігаються

в архітектурно-планувальній організації спеціальних закладів дошкільної освіти в Україні, можна виділити такі:

1) Недостатня кількість спеціальних закладів дошкільної освіти, що не забезпечує покриття потреб усіх дітей з ООП, особливо в сільській місцевості та в регіонах з високою концентрацією дітей з ООП.

2) Низька якість архітектурно-планувальних рішень, які не враховують специфіку психофізичного розвитку дітей з ООП, їх індивідуальні та групові потреби, особливості навчально-виховного процесу, вимоги до комфорту, здоров'я та безпеки [10]. Багато спеціальних закладів дошкільної освіти мають незручне розташування, недостатню площу, переповненість, неадекватне освітлення, вентиляцію, опалення, санітарно-гігієнічні умови, відсутність архітектурних бар'єрів, недостатню кількість спеціалізованого обладнання, меблів, іграшок тощо. Такі фактори негативно впливають на розвиток дітей з ООП, їх навчальні досягнення, соціальну адаптацію та психологічний стан.

3) Невідповідність архітектурно-планувальної організації спеціальних закладів дошкільної освіти сучасним тенденціям розвитку спеціальної освіти, зокрема принципам інклюзивної освіти [8]. Інклюзивна освіта передбачає надання дітям з ООП можливості навчатися разом з дітьми без ООП в загальноосвітніх закладах, які створюють необхідні умови для задоволення їх освітніх потреб. Інклюзивна освіта сприяє соціальній інтеграції дітей з ООП, розвитку їх потенціалу, самостійності, толерантності, поваги до різноманітності. Однак, більшість спеціальних закладів дошкільної освіти в Україні не мають можливості реалізувати інклюзивну освіту через відсутність необхідної інфраструктури, ресурсів, кадрів, методик тощо. Таким чином, спеціальні заклади дошкільної освіти залишаються ізольованими від загальної освітньої системи та суспільства.

Для подолання виявлених проблем та підвищення якості архітектурно-планувальної організації спеціальних закладів дошкільної освіти в Україні необхідно реалізувати такі напрями та шляхи розвитку:

1) Збільшення кількості та доступності спеціальних закладів дошкільної освіти, зокрема в сільській місцевості та в регіонах з високою концентрацією дітей з ООП. Для цього необхідно виділяти достатні бюджетні кошти на будівництво, реконструкцію, ремонт, технічне оснащення спеціальних закладів дошкільної освіти, а також залучати інші джерела фінансування, наприклад, гранти, спонсорські внески, благодійні внески тощо. Також необхідно розробляти та впроваджувати ефективні механізми державної підтримки та стимулювання розвитку спеціальних закладів дошкільної освіти, наприклад, субвенції, дотації, пільги, кредити, ліцензії, сертифікати тощо.

2) Підвищення якості архітектурно-планувальних рішень, які враховують специфіку психофізичного розвитку дітей з ООП, їх індивідуальні та групові потреби, особливості навчально-виховного процесу, вимоги до комфорту, здоров'я та безпеки. Для цього необхідно розробляти та впроваджувати сучасні нормативи, стандарти, рекомендації, методики, проекти, типові рішення щодо архітектурно-планувальної організації спеціальних закладів дошкільної освіти, які б відповідали вимогам дітей з ООП та сучасним тенденціям розвитку спеціальної освіти. Також необхідно забезпечити постійний моніторинг, контроль, експертизу, оцінку, атестацію, сертифікацію, акредитацію спеціальних закладів дошкільної освіти з питань архітектурно-планувальної організації, а також проводити наукові дослідження, експерименти, пілотні проекти, інновації, модернізацію, раціоналізацію, оптимізацію архітектурно-планувальних рішень.

3) Забезпечення відповідності архітектурно-планувальної організації спеціальних закладів дошкільної освіти сучасним тенденціям розвитку спеціальної освіти, зокрема принципам інклюзивної освіти [11]. Для цього необхідно створювати умови для реалізації інклюзивної освіти в спеціальних закладах дошкільної освіти, а також сприяти їх інтеграції в загальну освітню систему та суспільство. Для цього необхідно розробляти та впроваджувати моделі та форми інклюзивної освіти в спеціальних закладах дошкільної освіти, наприклад, спільне навчання дітей з ООП та без ООП в одній групі, індивідуальне та групове консультування, підтримка, корекція, реабілітація дітей з ООП, взаємодія з батьками, педагогами, психологами, логопедами, соціальними працівниками, медичними працівниками тощо. Також необхідно забезпечити доступність та адаптацію фізичного середовища, обладнання, меблів, іграшок, навчальних матеріалів, методик, програм, планів, розкладів тощо для дітей з ООП [14]. Крім того, необхідно підвищувати кваліфікацію та компетентність персоналу спеціальних закладів дошкільної освіти з питань інклюзивної освіти, а також забезпечувати їх матеріальне та моральне стимулювання.

Висновки. Архітектурно-планувальна організація спеціальних закладів дошкільної освіти є важливим аспектом розвитку спеціальної освіти в Україні, який впливає на розвиток, навчання, виховання, соціалізацію, інтеграцію дітей з ООП. На сучасному етапі – має низку проблем, які потребують невідкладного вирішення. Необхідно реалізувати такі напрями та шляхи розвитку: збільшення кількості та доступності СЗДО, підвищення якості архітектурно-планувальних рішень, забезпечення відповідності архітектурно-планувальної організації СЗДО сучасним тенденціям розвитку спеціальної освіти, зокрема принципам інклюзивної освіти. Реалізація цих напрямів та шляхів розвитку потребує

залучення: держави, місцевого самоврядування, громадськості, батьків, педагогів, науковців, експертів, донорів тощо.

Список джерел

1. ДБН В.2.2-4:2018 Заклади дошкільної освіти. Будинки і споруди. – К.: ДБН В.2.2-4:2018 Заклади дошкільної освіти. Будинки і споруди. [Чинний від 2018-04-25]. Вид. офіц. Київ: Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, 2018. 40 с. URL:https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3199641891914122817?doc_type=2 (дата звернення 19.02.2024)
2. Інклюзивна освіта: досвід і перспективи. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця: ТОВ «Ніланд-ЛТД», 2018. 187с. URL:https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Electronni_naukovi_vidannya/VSEI/6.3_Zbirnik_inkluzia_2018.pdf (дата звернення 19.02.2024)
3. ДБН В.2.2-40:2018 Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення. [Чинний від 2021-12-30]. Київ: Міністерство розвитку громад та територій України, 2018. 64 с. URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/2845903765012_219876?doc_type=2 (дата звернення 19.02.2024)
4. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 19.12.2017 р № 2249-VIII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/875-12> (дата звернення 19.02.2024)
5. Конвенція ООН про права інвалідів: Резолюція Генеральної асамблеї ООН № 61/106, прийнята на шістдесят першій сесії ГА ООН 2006 року (Конвенцію ратифіковано Законом України № 1767-VI від 16.12.2009). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text (дата звернення 19.02.2024)
6. Доступність до об'єктів житлового та громадського призначення для людей з інвалідністю. Видання V: метод. посіб. Київ: ВГСПО «Національна Асамблея інвалідів України». 2011. URL: <http://www.naiu.org.ua> (дата звернення 19.02.2024)
7. Міністерство освіти і науки України. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. 2021. URL: [Базовий компонент дошкільної освіти в Україні | Міністерство освіти і науки України \(mon.gov.ua\)](https://mon.gov.ua) (дата звернення 19.02.2024)
8. Гомон О.О. Сучасні тенденції розвитку дитячих дошкільних закладів та загальноосвітніх шкіл. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. Київ: КНУБА, 2012. Вип. 31. С.157-162. URL: <https://repository.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f9ca9d33-4199-4204-9ea1-f647c063cb63/content> (дата звернення 19.02.2024)

9. Хобта М.В. Історичні передумови організації середовища дитячих дошкільних закладів. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. Київ: КНУБА, 2012. Вип. 31. С.99-107. URL:

http://www.irbis.nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASPmeta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=Spam_2012_31_16 (дата звернення 19.02.2024)

10. Акопник С.В., Заїка О.В. Проектування дитячих дошкільних закладів. *Містобудування та територіальне планування*. Київ: КНУБА, 2014. №53. С.3-9. URL: http://www.irbis.nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASPmeta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=Spam_2012_31_16 (дата звернення 19.02.2024)

11. Ковальська Г.Л., Новальська Т.О. Сучасні напрямки в проектуванні закладів дошкільної освіти в Україні. *Архітектурний вісник КНУБА*. Київ: КНУБА, 2019. №20. С.364-369. URL: http://www.irbis.nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=%D0%9674374/2019/20#gsc.tab=0 (дата звернення 19.02.2024)

12. Кадуріна А.О. Архітектурно-художні аспекти формування дитячих дошкільних закладів (на прикладі Одеси): автореф. дис. ... канд. арх.: 18.00.01. Київ, 2005. URL: <http://www.irbis.nbuv.gov.ua/aref/20081124001824> (дата звернення 19.02.2024)

13. Київська міська державна адміністрація. Спеціальна та інклюзивна дошкільна освіта. 2019. URL: <https://don.kyivcity.gov.ua/content/specialni-dnz-ta-shds.html?PrintVersion> (дата звернення 19.02.2024)

14. Кулик Д.О. Сучасні тенденції дизайну внутрішнього середовища дитячих освітніх установ. *Молодий вчений*. Херсон, 2018. № 5 (57). С. 170-174. URL: <https://www.molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/4488/4412> (дата звернення 19.02.2024)

15. Осичанський В.В. Перспективи розвитку в Україні системи архітектурно-планувальної організації спеціальних закладів дошкільної освіти. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «БУД-МАЙСТЕР-КЛАС-2023»*. С. 47-48. URL: <https://drive.google.com/file/d/18Hg2JA7eP4qkqhJbW4szjTBIwela-9bW/view> (дата звернення 19.02.2024)

References

1. DBN B.2.2-4:2018 (2018). Zaklady doshkilnoi osvity. Budyanky i sporudy. [Institutions of preschool education. Buildings and structures]. Kyiv: Ministry of Regional Development, Construction, Housing and Communal Services of Ukraine. 40 p. URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3199641891914122817?doc_type=2 (data zvernennia 19.02.2024). (in Ukrainian).
2. Inkliuzyvna osvita: dosvid i perspektyvy (2018). [Inclusive education: experience and prospects]. Materialy V Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii. Vinnytsia : TOV «Niland-LTD». 187 p. URL: https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Electronni_naukovi_vidannya/VSEI/6.3_Zbirnik_inkluzia_2018.pdf (data zvernennia 19.02.2024). (in Ukrainian).
3. DBN B.2.2-40:2018 (2018). Inkliuzyvnist budivel i sporud. Osnovni polozhennia. [Inclusiveness of buildings and structures. Main provisions]. Kyiv: Ministry of Communities and Territories Development of Ukraine. 64 p. URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/2845903765012219876?doc_type=2 (data zvernennia 19.02.2024). (in Ukrainian).
4. Pro osnovy sotsialnoi zakhyschenosti invalidiv v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 19.12.2017 r № 2249-VIII. [On the Fundamentals of Social Protection of Disabled Persons in Ukraine: Law of Ukraine No. 2249-VIII of December 19, 2017]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/875-12> (data zvernennia 19.02.2024). (in Ukrainian).
5. Konventsiiia OON pro prava invalidiv: Rezoliutsiia Heneralnoi asamblei OON № 61/106, pryiniata na shistdesiat pershii sesii HA OON 2006 roku (Konventsiiu ratyfikovano Zakonom Ukrainy № 1767-VI vid 16.12.2009). [The UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities: UN General Assembly Resolution No. 61/106, adopted at the sixty-first session of the UNGA in 2006 (the Convention was ratified by the Law of Ukraine No. 1767-VI of 16.12.2009)]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text (data zvernennia 19.02.2024). (in Ukrainian).
6. Dostupnist do obiektiv zhytlovoho ta hromadskoho pryznachennia dlia liudei z invalidnistiu (2011). [Accessibility to residential and public facilities for people with disabilities]. Vydannia V: metod. posib. Kyiv: VHSPO «Natsionalna Asambleia invalidiv Ukrainy». URL: <http://www.naiu.org.ua> (data zvernennia 19.02.2024). (in Ukrainian).
7. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity v Ukraini (2021). [Ministry of Education and Science of Ukraine. Basic component of preschool education in Ukraine]. URL: [Базовий компонент дошкільної освіти в Україні | Міністерство освіти і науки України \(mon.gov.ua\)](https://mon.gov.ua) (data zvernennia 19.02.2024). (in Ukrainian).

8. Homon, O. (2012). Suchasni tendentsii rozvytku dytiachykh doshkilnykh zakladiv ta zahalnoosvitnykh shkil [Current trends in the development of preschools and secondary schools]. Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia, (31), 157-162. URL: <https://repository.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f9ca9d33-4199-4204-9ea1-f647c063cb63/content> (data zvernennia 19.02.2024). (in Ukrainian).
9. Khobta, M. (2012). Istorychni peredumovy orhanizatsii seredovyscha dytiachykh doshkilnykh zakladiv [Historical background of the organization of preschool environment]. Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia, (31), 99-107.
URL: http://www.irbis.nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Spam_2012_31_16 (data zvernennia 19.02.2024). (in Ukrainian).
10. Akopnyk, S., Zaika, O. (2014). Proektuvannia dytiachykh doshkilnykh zakladiv. [Design of children's preschool institutions]. Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia, (53), 3-9. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgibin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=MTP_2014_53_3 (data zvernennia 19.02.2024). (in Ukrainian).
11. Kovalska, H., Novalska, T. (2019). Suchasni napriamky v proektuvanni zakladiv doshkilnoi osvity v Ukraini [Modern trends in the design of preschool education institutions in Ukraine]. Arkhitekturnyi visnyk KNUBA, (20), 364-369. URL: http://www.irbis.nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=%D0%9674374/2019/20#gsc.tab=0 (data zvernennia 19.02.2024). (in Ukrainian).
12. Kadurina, A. (2005). Arkhitekturno-khudozhni aspekty formuvannia dytiachykh doshkilnykh zakladiv (na prykladi Odesy) [Architectural and Artistic Aspects of the Formation of Preschool Institutions (on the Example of Odesa)]: avtoref. dys. ... kand. arkh.: 18.00.01. Kyiv. URL: <http://www.irbis-nbu.gov.ua/aref/20081124001824> (data zvernennia 19.02.2024). (in Ukrainian).
13. Kyivska miska derzhavna administratsiia. Spetsialna ta inkluzyvna doshkilna osvita (2019) [Kyiv City State Administration. Special and inclusive preschool education]. URL: <https://don.kyivcity.gov.ua/content/specialni-dnz-ta-shds.html?PrintVersion> (data zvernennia 19.02.2024). (in Ukrainian).

14. Kulyk, D. (2018). Suchasni tendentsii dyzainu vnutrishnoho seredovyshcha dytiachykh osvitnikh ustanov [Modern trends in the design of the interior environment of children's educational institutions]. *Molodyi vchenyi*, 5(57), 170-174.

URL:<https://www.molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/4488/4412>

(data zvernennia 19.02.2024). (in Ukrainian).

15. Osychanskyi, V. (2023). Perspektyvy rozvytku v Ukraini systemy arkhitekturno-planuvalnoi orhanizatsii spetsialnykh zakladiv doshkilnoi osvity [Prospects for the Development of the System of Architectural and Planning Organization of Special Preschool Education Institutions in Ukraine]. *Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii molodykh vchenykh «BUD-MAISTER-KLAS-2023*, 47-48. URL:

<https://drive.google.com/file/d/18Hg2JA7eP4qkqhJbW4szjTBIwela9bW/view> (data

zvernennia 19.02.2024). (in Ukrainian).

Annotation

Viktor Osychanskyi, Postgraduate student of the Department of Architectural Design of Civil Buildings and Structures, Kyiv National University of Construction and Architecture.

Prospects for the development of the system of architectural and planning organisation of special preschool education institutions in Ukraine

The publication considers the prospects for the development of the main aspects of reforming the legislative and regulatory framework of Ukraine's special preschool education institutions, which needs to be modernized, in relation to the needs of children's inclusive groups. Four main aspects are identified: regulatory, financial and economic, architectural and planning, and socio-cultural. According to the Ministry of Education and Science of Ukraine, as of 2020, there are 101 special preschool education institutions, but many of them lack comfort and inclusiveness. The study also identified the main problems that hinder the introduction of the necessary changes: insufficient number of institutions, inadequate planning, and lack of opportunities for inclusive education. Recommendations include increasing funding, modernizing infrastructure, and implementing inclusive education. Special preschool education institutions are an important part of the education system for people with special needs in Ukraine. They provide early detection, diagnosis, correction and preparation of children with various developmental disabilities for studying in general education schools. However, the existing system of special preschool education requires significant improvement and modernization, in particular in terms of architectural and planning organization of special institutions. The relevance of the study is due to the fact that in Ukraine, the theoretical and practical foundations for the design and construction of special preschool institutions have not been sufficiently developed, which would take into account the specifics of their functioning, the needs and capabilities of children with special needs, requirements for accessibility, comfort, safety, aesthetics and energy efficiency.

Keywords: architectural and planning organisation; special preschool education institutions; inclusive groups; inclusive education; infrastructure.